

A' VITÉZI-KÖLTEMÉNYRŐL, VAGY
EPICUM-POEMAROL.

*Dissertation sur le Poëme Epique, a' l'oc-
casion du Paradis Perdu de Milton.*

A⁹ Vitézi-költemény fel-ékesítettik a' mesterlégtől mind azzal, valami azt ked-
velésé teheti, úgymint a' mellynek tészja a'
Királyoknak dítsőfégek, 's a' jobbágyoknak
böldögfágok. Máfoknak hagyja ez a' kö-
zönféges embereknek oktatáfokat: a' maga
tanítványivá tézji pedig a' Királyokat, Köz-
társáfákat, Országokat, Hadi Vezéreket,
's Fő Ministereket, hogy mind azokból Hé-
rókat tsinálhafson. Tudja hogy a' példák-
nak nagyobb erejek vagyon, mint-fem a'
parantsolatoknak; tudja, hogy a' História,
melly az igazfágnak alája vagyon vettette-
ve, nem adhat néki mindenkor olyan pél-
dákat, a' millyenek nélkül szűkölködnek;
látja hogy szűkfége vagyon néki a' találás-
ra 's költeményre, hogy az ő rajzolásait an-
nál elevenebbekké, de azonban még is hi-
telefekké tehessé. — A' Vitézi-költemény
vagy Epicum Poéma egy olyan-nevezetes
történet, mellytől függött valamelly Biro-
dalomnak békefsége vagy romlása; de a'
melly nem úgy adattatik-elő, a' mint való-
sággal meg-efett, hanem úgy, a' mint meg-
es-

eshetett volna. Tudni-illik, fel-ékesítettik
némelly környül-álláfokkal, a' mellyek az
egéfz munkát gyönyörűfégefebbé 's oktatób-
bá tézjik.

A' Vitézi-költeménynek ezen rövid le-
rajzolásából származnak némelly régulák;
mellynek alája vagyon vettetteve. Úgy-
mint, a' matériának kell vétettezni a' His-
tóriából; mert a' valósággal éltt Hérók és
a' meg-efett történetek fokkal inkább meg-
illetnek bennünket, mint azok, a' mellyek
tsak gondolatnak. Meg-kívántatik továbbá,
hogy a' matéria egy nevezetes és fő tse-
lekedet körül járjon, melyre az egéfz köl-
teménynek fúgarai, mint valamelly közép-
pontra, úgy arányozzanak. Ez által az Ol-
vasónak figyelmetefsége minteggy le-szegez-
tetik, és az oktatás fokkal mélyebben bé-
nyomattatik az ő elméjébe. Szűkfég, hogy
az a' fő tselekedet szélesen ki-terjedő légyen,
hogy az elő-forduló környül-álláfok annál
több és külömb külömbfélébb oktatáfokra
szolgálatfsanak alkalmatofságot. — De nem
elég tsak oktatni, hanem tettzővé és ked-
velésé is kell tenni az oktatást: el kell azt
minteggy rejteni fok gyönyörködtető ábrá-
zolások alatt, meg kell ékesíteni fok külöm-
böző ékefségekkal, meg kell nyerni az Ol-
vasót, és élzre-vehetetlenül oda kell őt vin-
ni, a' hová a' munkának Írója kívánja: azt
kell

kell tselekedni, hogy meg-jobbítsa magát, a' mikor csak egyedül az a' tzelja, hogy üres óráit vígan töltse: ez az a' mit véghezviszen a' Vitézi-költeménynek kezdete, a' melly sokat ígér minden kérdékeaság nélkül, annak helyes és külömb külömb-féle környül-állásokkal kedveskedő beszéde, a' melly is minden levélen nőn nő, úgy, hogy az Olvasó a' Könyvet le nem teheti. Szükség még ezen-kívül meg-iffeni az Olvasót a' ragyogó le-írások által, mellyek a' rövid, érzékeny, és helyes hasonlítások által lelkesíttetsenek. Továbbá, a' szüve-ható panaszok, nemes és öszve-szorított feleletek, el-hitető beszédek, ritka és el-feljezhetetlen jegyzések által fel kell buzdítani. Szükség hogy mind azok a' személyek, mellyek a' Vitézi-költeményben elő-ketülnek, ki-tetűző természeti bélyeggel bíriának, mindenik nagy légyen a' maga nemében, és mind végig magához hasonló. Az erköltsök mellyek le-festetnek, az időhöz és személyekhez légyenek alkalmaztatva: szükség ezen-kívül, hogy minden történetek minteggy öszve-lántzoltassanak, a' mellyek fellyüemeelkedjenek ugyan a' Históriai valófágon, de azért mesékké ne váljanak. Szükség vezgetre, hogy a' Poéta maga magát el-feljejtse itt, és minteggy azoknak ábrázajokra által-változzon, a' kiket munkájában le-rajzol,

zol, úgy mint a' Királyokéra, Tyrannusokéra, Vitézekére, és Böltsekére. Homérus' és Virgilius' munkáikban tündökölnék mindeneknek felette a' Vitézi-költeménynek ritka széplégei. Az ő okosságoknak 's böltsefégeknek felsőlége, minden eddig élt Poéták felett őket fel-magasztalta. Az első, úgy mint Homérus, látván hogy Görög Ország az ő idejében sok apró Tárlalágokra oszlott, a' mellyeknek egyvességekben áll Görög Országnak meg-maradása, úgy gondolkozott, hogy soha jobban a' maga Hazafijait arra fel nem indúhatja, mintha egy igen eleven táblában meg-mutatja nekik, melly nagy vezedelmekre szolgált régenten a' Görögöknek az, hogy Akhilles és Agememnon egyet nem értettek. Imé e' volt fő tzelja vagy előzménye az Iliásnak. Az Odyssea, vagy Ulysses' utazása, a' mint már Longinus meg-jegyzette volt felőle, meg-érzi az ő Szerzőjének vénlségét, 's mi lett légyen tzelja, nem is lehet tudnunk tökéletelen. — Az Aeneis' tzelja még nagyobb ennél. Azt tette t. i. fel magában Virgilius, hogy meg-erősítse az igazgatásnak azt a' nemét, melly az ő idejében állítatott-fel Rómában. Mi képpen erősíti pedig azt meg? úgy, hogy az Aeneás' Familiája, mellyből származott az Augustus, az Isteneiről válfáztatott arra, hogy a' Rómaiaknak parantsoljon, 's veleik egy-

együtt az egész Világon uralkodjon. E' mellett régulákat is szabott, melyek szerént igazgattasék, ez a' Birodalom, a' mikor Aeneásban minden következő Tsáfzároknak egy olyan jeles mustrát ír-le, a' kit kell követnie nem csak a' vitézfélben 's okoságban, hanem a' jószágban, Vallásban, az Istenek eránt való alázatosságban, és az ő jobbagyaik eránt való szeretetben.

Nevezetes tzel minden Keresztyénekre, kiváltképpen pedig a' Frantziákra 's Olaszokra nézve a' *Meg-szabadított Jéruszalem*. A' Fő Vezér itt Godfrid, a' ki nagyobb Agamemnonnál, okosabb Ulyssesnél, 's jámborabb Aeneásnál, és a' ki meg-tanít minden Hérókat arra, miképpen folytatsanak 's vigyenek jó véghez valamely nagy Hadi szándékot. Renaud nem olyan vad természetű mint Ákhilles, 's meg-tanítja példájával az ifjú Vitézeket, miképpen viseljék magokat, hogy a' ditsőségnek pályájában a' botráncozásnak kö-fzikláit el-kerülhessék. Nagy ditséretet érdemelne ezért Tafsó, ha az ilyen botráncozásoknak 's kisérteteknek meztelen és eleven le-íráfokat úgy tudta volna mérfékelni, hogy azok az Olvasóknak ártatlanlágoknak botráncozásnak kö-fziklájául ne szolgálhattak volna.

Az el-veszett Paraditsomnak tzelja legnagyobb, leg-hasznosabb, 's leg-fellegesebb min-

minden e'féle költemények között. Le akarta t. i. rajzolni Milton a' nyomorúágnak okát és orvosságát. Az Ördögöknek Fejedelmek meg-esküszik az embereknek veszedelmekre. Meg-fosztja őket azoktól a' jóktól, melyekkel bírtak, és az ő végfő romlások el-kerülhetetlen lett volna, hanemha az Istennek Fija magát Szabadítóul ajánlotta volna. Az Isten, és az ő imádandó Fija, az Ördögöknek Fejek, az Első-ember, és annak Párja, ezek a' Költeményben a' Jászószemélyek. Az Isten mindenütt úgy jelenik meg mint Isten; az az, mint véghetetlenül nagy, véghetetlenül bölts, véghetetlenül igaz, és véghetetlenül jó. Az ő Nagysága oly kitetűző, hogy minden egyéb nagyság és pompa mint a' semmi el-tűnik az előtt, az ő böltségsége meg-mutatja magát abban, hogy az ő ellenségeinek minden igyekezeteiket a' maga tzeljára tudja fordítani: az ő igazlaga abban, hogy semmit sem mulat-el a' bűnnek meg-előzésére, mikor pedig a' bűn meglett, még a' maga leg-kevesebb munkáiban is meg-bünteti azt: az ő jólaga végezetre abban, hogy még azok a' bűnösök is, a' kik leginkább meg-büntettettek általa, senkit egyebet nem vádolhatnak, hanem csak magokat. A' Sátánnak le-rajzolásában melly eleven fűgárok találtnak! Itt látzik miképpen tapodtatik-meg a' kevélység, és mikép-

képpen emeli-fel újra a' maga fejét a' porban. Itt íratatik-le a' büntetést el nem kerülhető kétféle-be-efés, a' melly minden vigasztalását abban az álnok mesterfégben helyezteti, hogy másokat is bódogtalanokká tehessen. Ádám és Éva igen kellemetes színekbe öltöztetnek fel: az ő, szerelmes ábrázatok szízfőzta kiefebb, mikor az őrdögöknek komor ábrázatokkal öfzve-hasonlítatik. Lehetetlen őket nem szeretni, és az ő gyászos esetek után rajtok nem szomorodni. De végezetre mindeneknek szemeket magára húzza az Istennek Fija; minden szív ragaszkodik ehhez az alkalmas időben meg-jelent Szabadítóhoz, a' ki a' mi nyomorúságinkon, nem csak szánakozik, hanem azokat meg is tudja orvosolni. És ímé ez ennek a' szép Költeménynek gyümölte.

Minden Költeménynek, valamely egyszerű helyes régulák közé vagon szedettetve, kell magában foglalni valamely erkölcsi igazságot. A' bős Milton ezen ő Elvezett Paraditsomban egy olyan igazságot állít-meg, a' melly igen szükséges és közönséges hasznú; olyan igazságot, mellyet úgy nézhetünk mint a' Vallásnak fundamentumát, és a' virtusnak petsétét. Az a' tsalhatatlan igazság pedig ez, hogy az ember bizonyosan bódog léfz, ha az Istennek engedelmeskedik; el-múlhatatlanul bódogtalan

pe-

pedig, ha annak kedvében nem igyekszik járni. — A' kezdete ezen Költeménynek mindjárt meg-illeti a' képzelődést: az őrdögök le-hányattatván mennyből a' mélységnek fenekére, 's egy darabig mintegy el-tettetve lévén az emészto lángoknak forgószeleikben, majd magokhoz jönnek. A' Sántán a' leg-első, a' ki leg-először jó elméjére az ő bódulásából, melly az ő esetének 's meg-rémülésének borzafztó ki-menetele volt: meg-bíztatja az Ég' Úrának mennyköveitől csak nem agyon-verettetett Hadi-seregét, és fok különböző tanátskozások után azt tézfísel magában, hogy az embert el-fzédítse. Az Isten győzhetetlen; az ellen nem szállhat-ki hartzra: az ő leg-kedvesebb munkáját kell tehát semmivé tenni; 's nem lehet ennél jobb észköz az ő maga meg-böszülására. De nem szükség az egész munkának rövid ki-húzáfával fáralztanom az Olvasókat, minthogy az csak-nem mindeneknek kezeik között forog.

Azonban nem kell úgy gondolkoznunk, mintha az El-vezett Paraditsom minden hibától üres és tökéletes Költemény volna. Nem lehet mentenünk az Őrdögöknek játékaikat az I-ső Könyvben, sem az Éva' álmát az V-dikben. De az e'féle ki-tsapásokat meg lehet Miltonnak engedni; hanem az éppen nem érdemel engedelmet, hogy oly

B b

fok

fok helyeken tzelez a' régi Pogány mészere. Nem tulajdonítottuk bűnül néki azt a' költeményt, mely az ő egész munkájában uralkodik. A' Poésis olyan mint a' Festés, hogy azért a' lelki dolgokat le lehessen festeni, szűkség azokat testbe öltöztetni. A' hasonlatosságok által való színlások senkit sem ejthetnek tévelygésbe, úgymint a' mellyeknek igaz értelmeket könnyű fel-találni. A' Poésisnek szépségére 's valófágára el-múlhatatlanul meg-kívántatnak a' költemények, hasonlatosságok, képek, és ábrázolások. Maga az Istennek Lelke nem útálta-meg ezt a' nyelvet: minthogy olyan emberekkel beszéll, a' kikben a' képzelődésnek nagy ereje vagyon, és a' kikben a' fő rúgó az érzés. Azért is fok szép rajzolások által meg-ékeztette a' maga szavait, mellyekkel a' Keresztény Poéták nagy haszonnal élhetnek. Azonban nem lehet tagadnunk, hogy Milton felettébb is vílzza élt ezzel a' szabadsággal, úgyhogy a' maga hasonlításait, a' régi mészerekre való tzelezásait néhánykor nevet-fégeké tette.

De térjünk-vílzza a' Vitézi-költeményre, és mutassuk-meg, melly kevés Poéták lettek légyen abban szerentsékek. Homérus és Virgilius munkáikat még ma is tsudáljuk e' részben, 's hihető, hogy ha a' Régi-fégeknek Századjaiban több Poéták is adták

vól-

vólma magokat az e'féle munkákra, úgy ma egynéhány derék Vitézi-költeményekkel dítskedhetnének. Honnan van tehát, hogy a' Tudományoknak újá-születésektől fogva, sem a' Frantziák, sem más Nemzetek között nem találtatott eddig senki, a' ki egy minden részben helyben-hagyást érdemlő Vitézi-költeményt bortsátott volna ki, holott más egyéb-féle Tudományokban 's Mester-ségekben a' Régieket nem-tsak el-értük, hanem fellyül is haladtuk? Talán igazfágtalanfág lenne ennek okát abban keresni, hogy a' maiak nem bírnak olyan nagy elmével, mint a' Régiek bírtak vól. Arióttó, Tafsó, Milton, hogy egyebeket most el-hallgassunk, meg-mutatták azt, hogy az el-méség nem lett volna itt akadály, ha más okok miatt a' dolog lehetséges lett volna. — Némelleyek ennek okát kerelik abban, hogy a' kik Vitézi-költeményeket írtak, igen új matériákat választottak-ki. De ez az ok éppen meg nem állhat, mert fok Írók egynéhány száz esztendőkkel már elebb meg-esett dolgokat választottak matériául a' magok Vitézi-költeményjeknek. Illyen a' Megszabadított Jéruszálem, Clodoveus, Farmonodus, Constantinus, főképpen pedig az El-veszett Paraditsom. Igaz az, hogy ha felettébb új, és mindenek előtt esmértes a' történet, az a' Poétának szabadságát na-

B b 2

g von

gyon meg-gátolja, melly szerént a' Históriától el nem távozhat, és a' maga Hé-róját másképpen nem rajzolhatja mint a' millyen volt. De e' mellett találhat még fok egyéb szépségeket, mellyekkel munkáját meg-ékesítheti. Soha sem volt egy Vitézi-költemény is újabb materiáról íratva mint az Iliás, még is alig jött az ki Homérus' kezei közzül, hogy egész Görög Országának tsudálását meg-érdemlette. Nem ebben kell tehát az okát keresnünk, hogy a' maiak a' Vitézi-költeményben szerentsétlenek.

Igazabb oka ennek az, hogy a' Régiek a' Költeménnyel annak egész szépségében élhettek a' magok munkájoknak ékesítésére; a' maiaknak pedig koránt-sem adattatik e' részben ilyen nagy szabadság. De miért van tehát, azt kérdi valaki, ez a' különbség a' Régiek és Újak között? Azért, mert a' Régiek olyan időben éltek, a' mellyben még a' rend-kívül valóbb Költemények is az uralkodó Vallással meg-egyeztek; az Újak pedig olly meg-világosított időben, 's olyan Vallásnak uralkodása alatt élnek, a' mikor minden költemény utálattal megvetetik, valamelly egyszor a' hitelességgel meg nem egyez. Meg kell jegyezni azonban, hogy ha az Új Írók a' Régi mesés Világból vették volna az ő Vitézi-költeményeknek materiáját, úgy hasonló szabadsággal bír-

bírtak volna mint a' Régiek, és talán azokat meg is haladhatták volna. A' Telemachnak Írója Fenelon, egy halhatatlan munkát bocsátott-ki, a' melly ha Verfekbe lett volna foglalva, talán a' tökéletességnek mértékét meg-ütötte volna: de mint-hogy a' többek, a' kik e' pályában futottak, a' Keresztyén Vallásnak ideje alatt élt Hé-rókat 's dolgokat választották-ki materiául, a' mikor a' Költemény szoros határokba szoríttatik, a' magok munkájokban nem bódogúlhattak.

Két nemű Költemények járúlnak valamelly *Epicum Poémába*: az első áll tsupán csak emberi történetekben, de a' mellyek nagyok, tsudálatosak, rend-kívül valók, de a' mellett hitelesek. Illyenek a' hadakozások, veszedelmek, szél-veszek, vakmerő szándékok; egy-szóval mind azok, mellyeket Vitézi-történeteknek nevezhetünk. Ezek mikor nagy ékesen-szóllással vagynak elő-adattatva, szánakozást, örömet, félelmet és gondoskodást gerjeszthetnek az Olvasókban: de még így nem lész' a' munka egyéb, hanem Verfekbe foglaltatott História, vagy Rómán. Hogy valaki egy Vitézi-költeményt készíthessen a' szerént az idea szerént, mellyet eleitől-fogva tsináltak arról magoknak az emberek, egy másod rend-beli költéssel kell élni, melly az elsőnél fok-

kal magasságofabb, és a' melly az Isteneknek újjaikat mutogatja. Ez az tulajdonképen, a' mi meg-lelkesíti 's meg-béllyegezi a' Vitézi-költeményt: ez az a' mi ad annak néminémű nemelséget, fel-emelkedést, magasságot, és tsudálkozásra méltót. Hogy a' Görögök ostromolják Trója' Várofat, hogy Diomedes, Ajax, és Akhilles ki-mutásák ott a' magok vitézfégeket, még ez nem egyéb, hanem csak egy szép História. Mi tsinálja tehát a' Homérus' munkáját Vitézi-költeménnyé, vagy Epicum Poémává? az, mikor az Istenek magok vetik magokat közbe; mikor Júnó a' Görögökhöz hajol, Apolló a' Trójaiakat óltalmazza, Már ellenkezik Pallással, Vénus meg-tartja a' Páris' életét; egy-szóval, a' mesében bé-foglalt minden Istenek, a' kik akkor úgy nézettek mint valóságofok, a' hadakozók közzé egyelítik magokat, a' közönléges perben részt vesznek, és az ő Isteni hatalmoknak tsudái által vízik-véghez a' magok szándék-jokat. Ezek a' felféges személyek a' közönléges dolgoknál sokkal fellyebb emelnek engemet, tiszteletet nyomnak belém, és akaratom ellen is ki-tsikarják belőlem a' tsudálkozást. Még azok a' vitézek is, a' kiket így öfzve-elegyítve látok az Istenekkel, különös nemű és rendű embereknek tetszenek nekem, 's e' szerént az egéfsz munka nem

nem egyéb 'léfz', hanem az egymást követő tsudáknak öfzve-fzövezetek.

Igaz az, hogy már ma tudjuk mi azt, hogy mind ezek az Istenek nem egyebek voltak, hanem a' képzelődésnek szüleményjei; de meg kell jegyezni, hogy mikor mi valamely Históriat olvasunk, akkor a' mi erköltsainkről, vallásunkról, 's életünknek idejéről el-felejtkezvén, azokra a' helyekre 's időkre repülünk-vissza, mellyeket a' História terjeszt-elönkbe: úgy hogy az előttünk el-mondatott dolgokról nem a' mi Századunknak ideáji szerént tészünk ítéletet, hanem azok szerént, mellyek a' régi időkben közönlégesek voltak. Úgyde Homérus' 's Virgilius' idejében azok a' költészek, mellyek ma minékünk gyermeki-játékoknak tetszenek, nem tsak közönlégesen hitelt nyertek, hanem az uralkodó Vallás által mintegy meg is szenteltettek. Mikor mi azokat olvasuk, tsak nem a' történik rajtunk, a' mi a' Görögökön 's Rómaiakon, a' kik az Ílijást 's Aeneist leg-először olvasták, 's valamint azok, úgy mi is tsudálkozással 's gyönyörűséggel olvasuk azokat.

Ha már most ezt a' principiumot a' mi időnkbeli Vitézi-költeményekre alkalmaztatjuk, könnyű azt hozni-ki belőle, hogy lehetetlen volt nekik itt a' tökéletességet elérni; bár akármelly ékes versekbe foglaltak

ták legyen is munkájikat, bátor meg-elevenítették azokat a' tsak-nem meg-lelkesített le-írással, bár meg-gazdagították az Erköltsi-tudománynak hathatós vonásaival, 's bár végezetre gyönyörködtetővé tették legyen is a' szorosan öfzve-fzött és magokat lafsanként ki-fejtegető történetek által. Lehetetlen tagadni, hogy az Újnak munkájában fok magánosan vett darabok vagy szakaszok, nem-tsak fel-érik, hanem meg is haladják azokat, mellyeket a' Régiek abban a' nemből tselekesznek; de még ezzel az egy fedelelemmel egy hosszú Vitézi-költemény hideg és unalmas lehet, hanemha az Istenség gyakorta mutogatja abban a' maga mindenható erejét, hogy a' figyelemet az Olvasóban fel-ébressze. Mint-hogy a' mi újabb Poétáink a' Vitézi-költeménynek tárgyául olyan matériákat választottak, a' mellyek fel-tézik az igaz Vallást, a' melly a' Pogányi költeményeket meg nem engedheti: Izüfégesképpen az ő Vitézi-költemények, vagy valamely Románhoz hasonló lett, a' minémű Tafsónak Megszabadított Jérušálemje, vagy pedig az igaz Vallással ellenkező költeményekkel meg-rakván azt, egy fok tekintetben botránkoztató munkát adtak a' Közönségnek kezébe, a' minémű p. o. Ariofónak Rólandja, és Miltonnak El-vezett Paraditsoma. Ezen jegy-

jegyzékekből a' következik, hogy a' Keresztényi Vallásnak uralkodása alatt nem lehet olly tökéletes Vitézi-költeményt v. Epicum Poémát készíteni, a' millyen az Íliás és az Aeneis

De talán a' fellyebb mondottakból a' következhetne, hogy tehát Homérust és Virgiliust ki kellene a' gyermekeknek kezeikből venni, és más példákat kellene elejébe adni, a' mellyet kövefsenek. De ez a' következés helytelen; mert 1-ször. Az Íliás és Aeneis nem áll tsupa költeményekből, hanem vagynak benne elmélen le-rajzolt béliyek, le-írással, az Erköltsi-tudományból és a' Históriából vétetett jeles vonások, a' mellyekből az Ifjak hafznos oktatásokat meríthetnek. 2-ször. A' mi a' Költeményeket illeti, azoknak tzeljok vagy tárgyjok is nem mindenkor a' költőt Istenek, és a' mellyek nem illyenek, azokat minden időben és minden helyeken lehet a' Poétáknak követni. 3-ször. Mellyik Tanító az, a' ki azal hízeikedhetne magának, hogy az ő Tanítványinak elegendő esméretet ízlést, és oktatást adott a' Poésis felől, hanemha meg-esmérteti vele az Íliást és az Aeneist, 's a' több Poétákat, nevezetefen pedig a' Görögöket, a' kikben egybűt hafzontalan ke-restetett szépségek találtnak. A' leg-nagyobb külömbég a' Római és Görög Poéták között

közt ez, hogy az előbbekben kevesebb a' hűjánosfág, de az utólfókban több a' valófágos szépség. A' Görög Poéfis vólt Horátius' idejében az a' kút-fő, a' melyből merítettett a' szép Poéfisnek ízlése, és ugyan e' vólt az a' talp-kő v. fundamentom, mellyen többnyire minden híres Európai Poéták építették képzelődéseiket. 4-szer. Igaz az, hogy ha ma valamelly Poéta Károlyról v. Filepről egy Iliás formájú Vitézi-költeményt botsátana-ki, gyakorta bé-hozván abba Jupitert, Júnót, Mercúriust, és a' Régiségnek minden Isteneit, az ilyen Poéta kevés kedveséget talál. De ha az ilyen Költemények meg nem szenvedtetnének az Epicum Poémában, meg-szenvedtetnének a' Poéfisnek más darabjában, p. o. valamelly Ódában, kivált ha mintegy mellesleg való ékességül vétettetének-elő valamelly le-írásnak tökéletesítésére. Ekkor lehetősé lenne az, a' mi tsak nem lehetetlen a' Vitézi-költeményben, hogy t. i. az ilyen Melék el-választatnának a' Vallástól, 's úgy nézettenének az Istenek, mint valamelly mennyei lelkek vagy Géníusok, vagy pedig mint meg-személyesített virtusok és bűnök. Melly fok felléges darabokat nem adtak nekünk e' tekintetben az újabb Poéták, kivált a' Deák Poéfisben! a' mellyeknél jobb Mus-trákat nem adhatunk az Ifjoknak kezükbe.

HOMÉRUSRÓL ÉS VIRGÍLIUSRÓL.

Soha senki jobban meg nem dítserte Homérust, mint Pópe. Azt mondja róla ez a' bős Anglus, hogy az a' Poéfisi szépségeknek ki-meríthetetlen kút-seje, egy olyan hatalmas Mester, a' ki minden elmét meg-hódol, egy olyan követhetetlen Festő, a' ki az egész Természetet szemünk' elébe-terjeszti. Tsudálkozásra méltó ő az érzékenységnek hathatósága, a' le-írásnak külömbisége, a' természeti bélyegeknak bőv-ségek, a' mesteriségeknek tudások, a' képeknek nagyságok, és a' ki-fejezéseknek nemes vóltok által. Sok száz Tűdósok igyekeztek már meg-határozni azt a' hasonlatosságot 's külömbiséget, melly vagyon Homérus és Virgilius között. Póp is belé eref-kedik e' kérdésbe, 's minden előtte Írók felett ékeskedik az ő jegyzéseiben az ideáknak magasságokkal, az esméreteknak foklágokkal, és a' kérdőzéseknek mélységekkel.

„ Nints úgymond Homérushoz hasonló az „ elméségben, Virgiliushoz pedig az íté- „ let-tételben, Nem azt értem ezen úgy- „ mond, mintha Homérusnak nem lett vól- „ na ítélet-tétele, mivelhogy Virgiliusnak „ több vólt, vagy mintha ennek nem lett „ vólna elmésége, minthogy Homérustól